

การดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง

IMPLEMENTATION OF KNOWLEDGE MANAGEMENT
TO MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY,
SRILANCHANG CAMPUS

จิณณวัตร แทนพันธ์¹

สุพรรณิ บุญหนัก²

วีระศักดิ์ สารักษ์³

สุธารัตน์ โปธนะ⁴

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Jinnawatr Thanpan¹

Supanee Boonnak²

Weerasak Sarak³

Sutharad Phorana⁴

^{1,2,3,4}Mahamakut Buddhist University, Srilanchang campus
Corresponding Author E-mail: supanee.boon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง (2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่บุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จำนวน 55 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ โดยใช้เครื่องมือในการสนทนากลุ่ม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการจัดบันทึกแก่นความรู้ ด้านการเสาะหาความรู้ที่ต้องการ ด้านการกำหนดความรู้ที่จำเป็น ด้านการปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามลำดับ

2. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีดังนี้ 1) การกำหนดความรู้ที่จำเป็น ได้แก่ กำหนดความรู้สู่ความเป็นเลิศขององค์กร

การกำหนดความรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารของมหาวิทยาลัย 2) การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายวิชาการ การเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ 3) การปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม ได้แก่ ส่งเสริมการวิจัยเป็นเครื่องมือการจัดการความรู้สู่การสร้างนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมแบบผสมผสานสายงาน 4) การประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และการนำความรู้สู่การบริการวิชาการ และ 5) การจดบันทึกแก่นความรู้ มีการนำเสนอความรู้ที่ได้ในหลายรูปแบบ

คำสำคัญ: การจัดการความรู้; การบริหารองค์กร; วิทยาเขตศรีล้านช้าง;

ABSTRACT

The objectives of the research were to study the implementation of knowledge management (KM) of Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus, and to provide with the guideline on the development of KM implementation of Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus. The study was conducted through the mixed method research (MMR) between the quantitative approach and the qualitative approach. The target group was a total of 55 employees of Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus (MBUSLC). The research instrument used for quantitative data collection was the five-level rating scale questionnaire, but the focus group discussion was the tool used for qualitative data collection from seventeen key informants who were involved with MBUSLC KM. The statistics used for data analysis comprised frequency distribution, percentage, arithmetic mean, and standard deviation; the content analysis was utilized to analyze the qualitative data.

The research results were as follows:

1. The implementation of knowledge management of Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus was found to be overall and separately at a high level. Separately considered in the descending order, knowledge note-taking, required knowledge acquisition and creation, needed knowledge identification, appropriate knowledge improvement and development, and knowledge application and knowledge sharing process.

2. The guidelines on the development of KM implementation of Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus were as follows: 1. Needed knowledge identification meant the knowledge identification to the excellence of the organization, and the knowledge identification in accordance with the administrative guidelines of the university. 2. The required knowledge acquisition and creation was building academic networks or inviting speakers for lectures. 3. The appropriate knowledge improvement and development was the promotion of the research as a tool for knowledge management to innovative creation, and team working across the lines. 4. The application of knowledge and knowledge sharing process consisted of the assessment of operational performance from participation in knowledge

management activities, the abilities of knowledge application, and the knowledge implementation to the academic services. The knowledge note-taking was referred to the knowledge presentation in a wide range of formations.

Keywords: Knowledge Management; Organizational Administration; Srilanchang Campus;

บทนำ

นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา จากการที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเร่งที่เร็วขึ้น ทำให้ต้องมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสิ่งใหม่ ๆ และความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามา ไม่สามารถใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่มาแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้ ทำให้องค์การต่าง ๆ ทั่วโลกที่เคยยิ่งใหญ่ปรับตัวไม่ทัน ได้ล้มหายตายจาก หรือต้องขายกิจการให้กับองค์กรอื่น บางองค์กรที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมีความพยายามปรับโครงสร้างองค์การการปรับระบบ (reengineering) และลดคน ทำให้ความรู้ขององค์กรสูญหายไปพนักงานที่ลาออกหรือให้ออก ซึ่งส่งผลกระทบมากกว่าผลดีต่อองค์กรในภายหลัง ทำให้ได้รับทราบเกี่ยวกับความสำคัญของบุคลากรขององค์กร หรือที่เรียกว่า “ทรัพยากรมนุษย์” ที่ไม่เป็นแค่ “แรงงาน” ในการทำตามหน้าที่เท่านั้น แต่บ่งบอกว่า ทุกคนที่องค์ความรู้ ความชำนาญ “ในการทำหน้าที่” ของตนเอง

เมื่อองค์กรต่าง ๆ เริ่มเห็นความสำคัญและยอมรับ “ความรู้ที่อยู่ในคน” ที่ไม่สามารถหาได้จากความรู้ทั่วไปตามคู่มือการทำงาน ทำให้เกิดคำถามว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถนำความรู้ที่อยู่ในคน (Tacit knowledge) ออกมาเผยแพร่เป็นความรู้ทั่วไป (Explicit knowledge) ได้ เรียกว่า “การจัดการความรู้” โดยมีนักวิชาการมีแนวคิดที่เชื่อว่าความรู้สามารถจัดการได้ ในปี ค.ศ. 1995 โดยนำการจัดการความรู้ ดังกล่าวมาใช้กับมนุษย์เพราะเห็นว่ากระบวนการจัดการความรู้นั้นสามารถใช้กับมนุษย์ได้ ทำให้เกิด SECI Model ซึ่งเป็นการนำความรู้ของมนุษย์มาสู่การบันทึกข้อมูลความรู้ผ่านกระบวนการ socialization, externalization, combination and internalization ซึ่ง SECI Model ริเริ่มโดย Nonaka (1995, อ้างใน ราเชนทร์ แก้วพิทักษ์, 2557, หน้า 28) นักวิชาการชาวญี่ปุ่น ในปัจจุบันการจัดการความรู้มีความสำคัญต่อการบริหารองค์กร ดังที่ วิจารณ์ พาณิช (2547, หน้า 31) ได้กล่าวถึง ความสำคัญขององค์กรจัดการความรู้ไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ดำเนินการร่วมกัน โดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม การจัดการความรู้ในความหมายนี้ จึงเป็นกิจกรรมของผู้ปฏิบัติงานไม่ใช่กิจกรรมของนักวิชาการแต่นักวิชาการหรือนักทฤษฎีอาจเป็นประโยชน์ในฐานะเป็นแหล่งความรู้หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการความรู้ การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป้าหมายคือ การพัฒนางานและพัฒนาคน โดยมีความรู้เป็นเครื่องมือ มีกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ

ในประเทศไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ 3 มาตรฐาน ในส่วนของมาตรฐานที่ 3 ได้แก่ แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือสังคมแห่งความรู้ การสร้างวิธีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง การเรียนรู้ความรู้วัฒนธรรมสื่อและ

เทคโนโลยีนั้น ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ทั้งสิ้น ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาองค์กรของตนโดยใช้วิธีการจัดการความรู้ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดกระบวนการจัดการความรู้ขององค์กรว่า ควรประกอบด้วย การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 8) โดยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ทั้งนี้ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการความรู้ ว่าเกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของบุคลากรและในแง่ขององค์กร ดังนี้ 1) ในแง่ของบุคลากร สอนให้บุคลากรเกิดความคิดเป็นระบบได้ มีหัวใจ สู่-จิ-ปุ-ลิ เปลี่ยนกรอบความคิดได้ และให้บุคลากรปรับปรุงวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับองค์กรได้ และเกิดการทำงานร่วมกันมากขึ้น 2) ในแง่ขององค์กร ประกอบด้วย ภายในองค์กร มีการเรียนรู้ภายใน มีการทำงานเป็นทีมมากขึ้น และภายนอกองค์กร แต่ละองค์กรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน (สมนึก บงกขมาลี, 2548, หน้า 17)

สำหรับสถาบันระดับอุดมศึกษาตามเป้าหมายของกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาวฉบับที่ 2 คือ การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551, หน้า ก) การจัดการความรู้เกี่ยวข้องอยู่ใน 2 ส่วน คือ ส่วนของกระบวนการสร้างความรู้ และส่วนของกระบวนการสร้างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยการจัดการความรู้ ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ทั้งระดับคณะ และระดับหน่วยงาน ในองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558, หน้า 142)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้มีการดำเนินการจัดการความรู้ในฐานะเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของหน่วยงานมาตลอดระยะเวลาตั้งแต่มีการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา ตามรูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ประกอบด้วยกิจกรรม 7 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 - 6 เป็นขั้นตอนการจัดการความรู้ และขั้นตอนที่ 7 เป็นการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge creation and Acquisition) 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) 5) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) และ 7) การเรียนรู้ (Learning) (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559, หน้า 4) ซึ่งยังไม่สามารถทำการจัดการความรู้ครอบคลุมทุกพันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยในปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้จัดทำแผนการจัดการความรู้ เพียง 2 พันธกิจ คือ ด้านการผลิตบัณฑิต และด้านการวิจัยเท่านั้น (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง, 2564, หน้า ค)

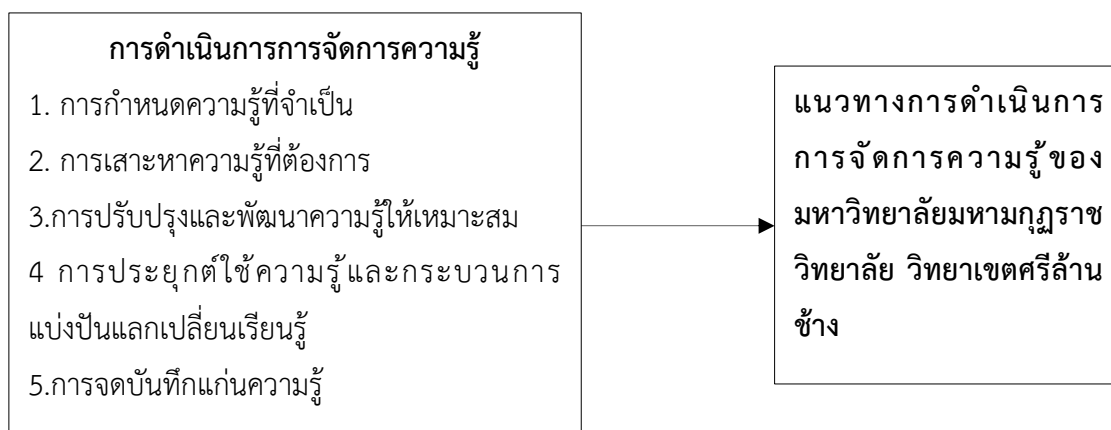
ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นคณะกรรมการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงสนใจศึกษาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อพัฒนางานการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการทำวิจัยการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ดังนี้

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัย เรื่องการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Method) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรประกอบด้วย บุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จำนวน 55 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสอบถามการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างโดยมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นหลักที่ต้องการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง และส่วนงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบ 5 ด้านดังนี้

1. การกำหนดความรู้ที่จำเป็น
2. การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ
3. การปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม
4. การประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. การจดบันทึกแก่นความรู้

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้ (วนิดา วาติเจริญ, รังสรรค์ เลิศในสัตย์, และสมบัติ ทิฆมทรัพย์, 2560: 84)

- 5 หมายถึง ระดับการดำเนินการจัดการความรู้อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการดำเนินการจัดการความรู้อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง ระดับการดำเนินการจัดการความรู้อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการดำเนินการจัดการความรู้อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ระดับการดำเนินการจัดการความรู้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร ได้นำได้นำหลักการและแนวคิดมาใช้ เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด และแนวทางในการสร้างเครื่องมือให้ได้ตรงและ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามโครงสร้างและรายละเอียดที่กำหนดขึ้น โดยกำหนดหัวข้อที่ต้องการจะถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item objective congruence: IOC) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ดังนี้

ถ้าเห็นว่า	สอดคล้อง	ให้คะแนน	+1
ถ้าเห็นว่า	ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
ถ้าเห็นว่า	ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

4. ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพบว่า ข้อคำถามทุกข้อเป็นตัวแทนการวัดโดยมีค่าความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ และท่านได้แนะนำการใช้ภาษาในแบบสอบถามมาปรับปรุง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธี Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2545, หน้า 99) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.985

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปตามลำดับ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 การวิเคราะห์ระดับการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีเกณฑ์ในการ

แบ่งช่วงคะแนนและแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ ดังนี้ (วนิดา วาตีเจริญ, รังสรรค์ เลิศในสัตย์, และสมบัติ ทิฆมทรัพย์, 2560: 84)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับการดำเนินการจัดการความรู้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินการจัดการความรู้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินการจัดการความรู้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินการจัดการความรู้น้อย

ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินการจัดการความรู้ที่น้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย มಹามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ตัวแทนบุคลากรมหาวิทยาลัยมಹามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ที่เป็นผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย และผู้ช่วยหัวหน้าฝ่าย จำนวน 17 รูป/คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมಹามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสนทนากลุ่ม (Focus group)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมಹามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมಹามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการจัดการความรู้ของ
มหาวิทยาลัยมಹามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยภาพรวม

ที่	การดำเนินการจัดการความรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การกำหนดความรู้ที่จำเป็น	3.68	0.50	มาก
2	การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ	3.70	0.51	มาก
3	การปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม	3.67	0.49	มาก

ที่	การดำเนินการจัดการความรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4	การประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.62	0.51	มาก
5	การจัดบันทึกแก่นความรู้	3.86	0.76	มาก
รวม		3.71	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการจัดบันทึกแก่นความรู้ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.76) ด้านการเสาะหาความรู้ที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.51) ด้านการกำหนดความรู้ที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.50) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.49) และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

2. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างมีดังนี้

2.1) การกำหนดความรู้ที่จำเป็น ได้แก่ กำหนดความรู้สู่ความเป็นเลิศขององค์กร การกำหนดความรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารของมหาวิทยาลัย การกำหนดความรู้ให้ครอบคลุมวิถีพัฒนาของมหาวิทยาลัย และควรนำเครื่องมือ Benchmarking มาประยุกต์ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้

2.2) การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายวิชาการ การเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ การร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมนำเสนอความสำเร็จของงาน

2.3) การปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม ได้แก่ ส่งเสริมการวิจัยเป็นเครื่องมือการจัดการความรู้สู่การสร้างนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมแบบผสมผสานสายงาน

2.4) การประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และการนำความรู้สู่การบริการวิชาการ

2.5) การจัดบันทึกแก่นความรู้ มีการนำเสนอความรู้ที่ได้ในหลายรูปแบบ และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาความรู้ในแต่ละด้าน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการจัดบันทึกแก่นความรู้ ด้านการเสาะหาความรู้ที่ต้องการ ด้านการกำหนดความรู้ที่จำเป็น ด้านการปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดเก็บความรู้เป็นกระบวนการที่ทุกคนได้เห็นเชิงประจักษ์ในผลของกระบวนการจัดการความรู้มากที่สุด ในขณะที่ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ เป็นกระบวนการที่บางคนมีส่วนร่วมแต่หลาย ๆ คนไม่ได้มีส่วนร่วม ทำให้เห็นภาพไม่ชัดเจน สอดคล้องกับสุชาติ หวังดี (2560) ได้ศึกษาการจัดการความรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศูนย์ภทรบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า การจัดการความรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศูนย์ภทรบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการจัดเก็บความรู้ ด้านการแสวงหาและสร้างความรู้ ด้านการกำหนดความรู้ และด้านการถ่ายทอดความรู้และนำไปใช้ และวินิตา หมดเบญจมาน (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยใช้ KMMM มีพบว่า การจัดการความรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ คน กระบวนการ และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44

2. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีดังนี้ 1) การกำหนดความรู้ที่จำเป็น ได้แก่ กำหนดความรู้สู่ความเป็นเลิศขององค์กร การกำหนดความรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารของมหาวิทยาลัย การกำหนดความรู้ให้ครอบคลุมวิถีพัฒนาของมหาวิทยาลัย และควรนำเครื่องมือ Benchmarking มาประยุกต์ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ 2) การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายวิชาการ การเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ การร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมนำเสนอความสำเร็จของงาน 3) การปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม ได้แก่ ส่งเสริมการวิจัยเป็นเครื่องมือการจัดการความรู้สู่การสร้างนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมแบบผสมผสานสายงาน 4) การประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และการนำความรู้สู่การบริการวิชาการ และ 5) การจัดบันทึกแก่นความรู้ มีการนำเสนอความรู้ที่ได้ในหลายรูปแบบ และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาความรู้ในแต่ละด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันข้อมูลต่าง ๆ มีมากมายแต่การจะนำเอาข้อมูลมาจัดเป็นองค์ความรู้และต่อยอดสู่การสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรให้มากที่สุด ถือเป็นความท้าทายของสถาบันอุดมศึกษาในการเปลี่ยนคุณค่า เป็นมูลค่า การจัดการความรู้แบบเดิม ๆ จึงไม่เพียงพอ จำเป็นต้องนำความรู้ที่ได้ให้ก่อเกิดเป็นนวัตกรรมให้เกิดขึ้น ดังที่ วินิตา หมดเบญจมาน (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยใช้ KMMM พบว่า องค์ความรู้สำหรับ

บุคลากรแต่ละกลุ่มผ่านการเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีที่มีอยู่ภายในและภายนอกองค์กร และการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อกลางในการจัดเก็บองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มทักษะและขีดความสามารถให้กับตนเองที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ การแบ่งปันความรู้ร่วมกัน รวมถึงการนำความรู้ที่เกิดจากการพัฒนามาช่วยสร้างผลงานสร้างสรรค์ ผลงานนวัตกรรม และสร้างรายได้ให้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง และสุภารัตน์ ฤกษ์อรุณทอง และกุลพัทธ์ กุลชาติดีลิก (2557) ได้ศึกษารูปแบบกระบวนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พบว่า รูปแบบการดำเนินงานกระบวนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เป็นในลักษณะโปรแกรมการจัดการความรู้ โดยมีลักษณะคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้ คุณสมบัติการสร้างหัวเรื่ององค์ความรู้ คุณสมบัติการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเมนูการจัดการความรู้ คุณสมบัติการสร้างกลุ่มองค์ความรู้ให้เป็นหมวดหมู่ คุณสมบัติการสืบค้นองค์ความรู้ และคุณสมบัติการดาวน์โหลดนำองค์ความรู้ไปใช้ และสอดคล้องกับวรรณุช สาเกผล (2557) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาการจัดการความรู้ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า กระบวนการในการจัดการความรู้และการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการความรู้ของ สคบศ. เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 1) พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการความรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 3) พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความรู้อาเซียน 4) พัฒนาบุคลากรด้านการจัดการความรู้และเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้สู่อาเซียน 5) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการจัดการความรู้ 6) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์องค์ความรู้อาเซียนผ่านช่องทางที่หลากหลายและทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

- 1) ด้านการกำหนดความรู้ที่จำเป็น ได้แก่ กำหนดความรู้สู่ความเป็นเลิศขององค์กร การกำหนดความรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารของมหาวิทยาลัย การกำหนดความรู้ให้ครอบคลุมวิถีพัฒนาของมหาวิทยาลัย และควรนำเครื่องมือ Benchmarking มาประยุกต์ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้
- 2) ด้านการเสาะหาความรู้ที่ต้องการ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายวิชาการ การเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ การร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมนำเสนอความสำเร็จของงาน
- 3) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม ได้แก่ ส่งเสริมการวิจัยเป็นเครื่องมือการจัดการความรู้สู่การสร้างนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมแบบผสมผสานสายงาน
- 4) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และการนำความรู้สู่การบริการวิชาการ

5) ด้านการจัดบันทึกแก่นความรู้ มีการนำเสนอความรู้ที่ได้ในหลายรูปแบบ และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาความรู้ในแต่ละด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

1) ด้านการกำหนดความรู้ที่จำเป็น วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีการกำหนดความรู้ที่จำเป็นโดยการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการกำหนดความรู้ที่เป็นสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของวิทยาเขต และควรมีการจัดลำดับความสำคัญของความรู้

2) ด้านการแสวงหาความรู้ที่ต้องการ วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีการแสวงหาความรู้จากภายนอก ควรมีการจัดความรู้ที่ไม่จำเป็น และควรมีการเก็บรวบรวมความรู้ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย

3) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีการปรับปรุงความรู้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และควรมีการปรับปรุงความรู้ให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย

4) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิทยาเขตศรีล้านช้างควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานเพื่อให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน ควรแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งระหว่างบุคคล และระหว่างหน่วยงาน ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดเจน ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

5) ด้านการจัดบันทึกแก่นความรู้ วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีการจัดเก็บความรู้ไว้ในหลากหลายรูปแบบเพื่อสะดวกในการสืบค้น ควรมีการจัดเก็บความรู้เป็นหมวดหมู่

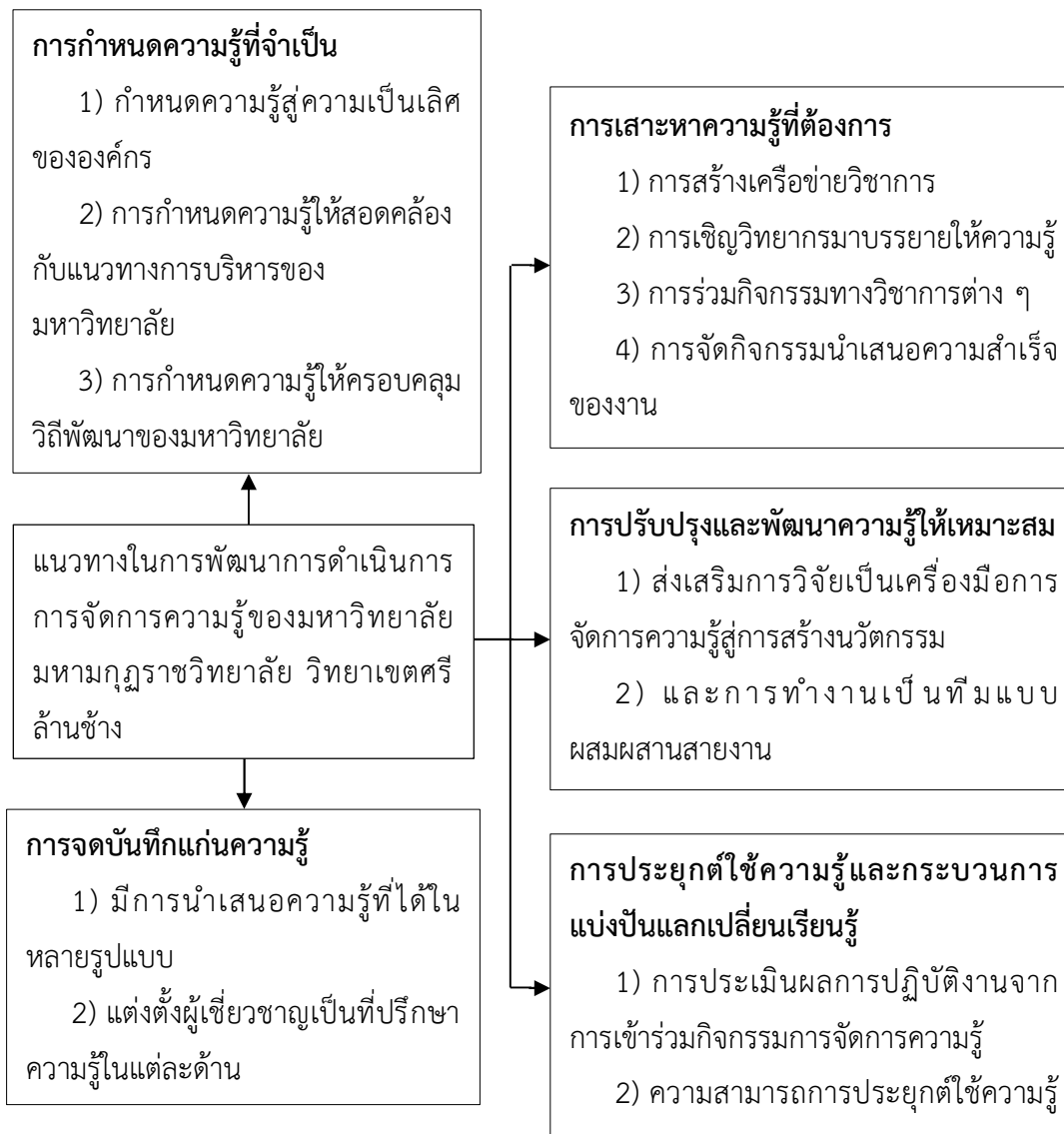
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

องค์ความรู้ที่ได้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องการดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีดังนี้

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*, พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (2559). *คู่มือการจัดการความรู้เบื้องต้น*. นครปฐม: คณะกรรมการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. (2564). *แผนการจัดการความรู้ ประจำปี 2563* มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. เลย: สำนักงานวิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- ราเชนทร์ แก้วพิทักษ์. (2557). *รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. ปริญญาโท ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- วนิดา หมดเบญจมาน. (2562). *การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยใช้ KMMM*. ปริญญาโท ค.ม. (การจัดการอุตสาหกรรม). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- วนิดา วาติเจริญ, รังสรรค์ เลิศในสัตย์, และสมบัติ ทิมทรัพย์. (2560). *ระเบียบวิธีวิจัยจากแนวคิดทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- วรณัฐ สาเกษ. (2557). *กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการความรู้ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน*. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 25(1). มกราคม-เมษายน 2557. 1-12.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). *ความรู้ยุคใหม่ อยู่ในคนมากกว่าตำรา*. กรุงเทพฯ: สานปฏิรูปการศึกษา.
- สมนึก บงกขมาลี. (2548). *เล่าเรื่องการจัดการความรู้ในโรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช*. กรุงเทพฯ: ถักทอสายใยแห่งความรู้.
- สุชาดา หวังดี. (2560). *การจัดการความรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศูนย์ภักดีบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. ปริญญาโท ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภารัตน์ ฤกษ์อรุณทอง และกุลพัทธ์ กุลชาติติก. (2557). *ศึกษารูปแบบกระบวนการจัดการความรู้ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานนโยบายและแผนอุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565)*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557*. นนทบุรี: หจก. ภาพพิมพ์.